גוט שבת

GutSábesz

27. évfolyam 44. szám • Ára: 330 Ft • ב״ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI ALAPÍTVÁNY

Gyertyagyújtás Budapesten: 19:59 • ז׳ מנחם אב תשפ״ה • 2025.8.1. • פרשת דברים • Szombat kimenetele: 21:11

FÓKUSZ

Tisá böÁv – A gyász mélyén él a remény

Szombat este kezdődik a zsidó naptár legfájóbb, legmegrázóbb napja, tisá böÁv. Ezen a napon nemcsak Jeruzsálem pusztulására, a Szentély pusztulását hozó lángokra és a száműzetés kezdetére emlékezünk, hanem minden közösen elszenvedett veszteségünkre is: háborúkra, pogromokra, üldöztetésekre, asszimilációra, szellemi eltávolodásra. Ez a nap a fájdalomé, a veszteségeké – és paradox módon: a reményé is.

Mert Tisá böÁv nem csupán gyásznap. Hanem egy lehetőség is.

Bölcseink azt tanítják, hogy a Messiás is tisá böáv napján születik. Mintha a legnagyobb sötétség pillanatában gyulladna meg egy halvány, de biztos fény. A zsidó történelem megannyi fejezetében láttuk már ezt, a pusztulásból fakadó új életet. A romok közül fölemelkedve mindig képesek voltunk újjáépíteni az életet. Nemcsak a puszta falakat, hanem az önazonosságunkat, hitünket, közösségeinket.

Tisá böÁv nemcsak arról szól, hogy mi történt velünk – hanem arról is, hogy mi történhet általunk. A hagyomány szerint a Második Szentély nem külső erőszak miatt omlott össze, hanem belső megosztottság, az egymás iránti alaptalan gyűlölet miatt. Akármilyen fájdalmas, mind a mai napig ezt látjuk: a felebaráti szeretet helyén ellenségeskedést, a testvéri összetartás helyen gyűlölködés van. Pedig a történelem megannyiszor bemutatta nekünk, hogy ahol megszűnik a párbeszéd, ott olyan törés képződik, ami pusztulást hoz magával. Ahol egymást bántjuk, ott előbb-utóbb minden összeomlik – legyen az család, közösség, vagy egész társadalom.

Ezért tisá böÁv nem csupán a gyászos múlt fölidézése, hanem egy fontos tanulság emlékeztetője is. Egy nap, amikor szembenézünk azzal, ami elromlott – kívül és belül. Leülünk a földre, nem eszünk, nem iszunk, még imádkozni is halkan imádkozunk – nem színjátékból, hanem mert a gyász némasága magában hordozza a jövő szavát.

Mert ebben a csöndben, ha jól figyelünk, meghalljuk a tanulságát a múlt ellenségeskedéseinek. Tisá böÁv nem csak az összeomlás csúcspontja, hanem az eszmélés kezdete. A kérdés csak az: megértjük-e az utolsó pillanatban a múlt szavát, vagy újra a vesztünkbe rohanunk.

Tartalmas böjtöt kívánunk!

NYÁRON IS KÓSER ... BUDAPEST

Preiszler Dániel
étteremvezető

A budapesti zsidó negyed szívében található étterem az időtlen elegancia és a hagyományos zsidó konyha ötvözete. Barátságos légkör, klasszikus berendezés, finom zene. Az étlapon a hagyományos zsidó ételek széles választéka magyar fogásokkal.

Carmel Étterem
1075 Bp., Kazinczy u. 31.

Vibráló helyszín, az izraeli konyha ízeit hozza el. Tökéletes baráti beszélgetésekhez vagy üzleti találkozókhoz. Tejes étteremként vegetáriánus és halas fogások találhatóak csak az étlapon, de a húsimádók is megtalálják a kedvükre valót.

Tel Aviv Cafe
1074 Bp., Kazinczy u. 28.

Igazán vagány hely, ami nagyvilági érzést nyújt, itt kóstolható az igazi, autentikus New York-i bagel Budapesten. Olyan hely, ahol a frissen sütött, ropogós bagelek és a gondosan összeválogatott feltétek garantálják a legjobb ízélményt.

Brooklyn Bagel
1138 Bp., Újpesti rkp. 1.

HÍREK

Most érdemes vásárolni: nyári akciók a budapesti Judaica Shopban!

A zsidóság egyik legfontosabb célja, hogy a profánt és hétköznapit szentté és istenivé formáljuk. Bizonyos tárgyak különös szentséggel bírnak annak dacára, hogy hétköznapi anyagokból készültek, ugyanis azok szentséget hordoznak azáltal, hogy a Tóra parancsolatait követik. Ilyen például a *tfilin* – imaszíj, egy karra és egy fejre bőrszíjakkal magunkra erősíthető kegytárgy, melynek dobozkáiban a Tóra szakaszai vannak elhelyezve kis pergamentekercsekben. A 13. évüket betöltött zsidó férfiak helyezik fel, szombat és ünnepnapok kivételével minden nap, jellemzően a reggeli ima során. A *mezuza*, a zsidó otthon jelképe. Az ajtófélfára, kis tokba helyezett pergamen, melyre egy tórai idézet van felírva. Házunk vagy lakásunk, illetve nyaralónk és irodánk, üzlethelyiségünk minden ajtajára kell tenni, kivéve a tisztátalan helyiségeket, mint például a fürdőszoba. A *mezuza* védi otthonunkat, békét teremt a házban és jele a zsidó otthonnak. A *cicesz*

vagy *cicit*, pontosabban *tálit kátán* egy jellegzetes, négy sarokkal bíró ruhadarab, a sarkak végén rojtok, ún. szemlélőrojtok találhatók. Az ing vagy póló alatt hordott *tálit kátán* sarkairól lógó cicit nem engedni elfelejtenünk egy pillanatra sem, hogy Isten vigyázó szeme örökké kísér bennünket. A *tálesz, tálit*, magyarul imasál egy nagyméretű, téglalap alakú lepel, négy sarkán *cicit*, azaz szemlélőrojt található. Ezt a jellegzetes ruhadarabot a zsidó férfiak a reggeli imák során viselik.

A Judaicashop-ban megtalálhatóak az ünnepekhez kapcsolódó kegytárgyak éppúgy, mint a gyermekjátékok, mesekönyvek. A Zsilip Központban lévő üzletben elhivatottság, hogy minden zsidó otthonba eljussanak a hagyományőrző életmódhoz szükséges kellékek és kiegészítők elérhető árakon, a legmagasabb minőségben, egyenesen Izraelből.

Nyáron folyamatosan szuper akcióval várják vásárlóikat, hiszen minden héten mindig más-más tárgy ára csökken jelentős mértékben.

Látogasson el a Judaica Shopba személyesen
(Zsilip Központ, 1137 Budapest, Újpesti rakpart 1.), vagy tájékozódjon a kínálatról online a judaicashop.hu oldalán, ahol jól átláthatóan, kategóriákba rendezve találhatók meg a kegytárgyak és egyéb cikkek.
Nyitvatartás: hétfőtől csütörtökig: 10:00–18:30; péntek: 10:00–14:00; szombat–vasárnap: zárva

A REBBE ÉS ÉN

Gyermekáldás örökbefogadással

1973-ban, tizenkilenc éves orvostanhallgatóként kötöttük össze az életünket a férjemmel, Siddel. Eltelt három év, és még mindig nem estem teherbe. Az orvosi gyakornokok között volt két vallásos zsidó, Fiona Messel és Rodney Undertslak. Ők javasolták, hogy látogassak el a dél-afrikai Chábád küldöttekhez, Mendel Lipskar rabbihoz és feleségéhez, Mashihoz. „Beszélj velük és kérj áldást a várandósságra” – ajánlották.

Lipskar rabbi biztatására elkezdtem betartani a családi tisztaság szabályait, majd átálltunk a kóser étkezésre. Leellenőriztettük a mezuzákat a lakásban, ahonnan pedig hiányzott, oda felerősítettünk egyet. A következő évben a Pretoriában szolgáló lubavicsi küldött, Sydney Katz rabbi segítségével elkezdtük megszervezni az utunkat New Yorkba, hogy személyesen találkozhassunk a Rebbével. Katz rabbi egy barátjánál, Yosef Weinberg rabbinál szállásolt el minket Brooklynban.

A férjemmel ellentétben, aki részesült némi zsidó oktatásban, én szekuláris családban nőttem fel, így kicsit sokként hatott az új környezet.

Szerencsémre vendéglátóink lánya, Freidy Weinberg sokat segített. Együtt jártunk zsinagógába, ahol az első sorban ültük le, hogy lássuk, éppen mi zajlik, ő pedig részletesen elmagyarázott mindent. Sidet eközben Weinberg rabbi vette a szárnyai alá, aki ráadásul egészen közel ült a Rebbéhez a zsinagógában.

Személyesen az ünnep után tudtunk találkozni a Rebbével este tíz körül. Ez már a harmadik vagy negyedik alkalom volt, hogy láthattuk a Rebbét, de ezúttal csak ránk figyelt. Különleges aura vette körül. Átható tekintete miatt úgy éreztük, mintha Mózes szólna hozzánk.

Dr. Anne Lewinsky és férje, Sid Sydney-ben élnek. Az interjú 2023 augusztusában készült.

Az egész találkozó nem tartott tovább, mint három perc. A Rebbe megkérdezte, hogy megvizsgáltattuk-e a mezuzáinkat és arra biztatott, hogy minél pontosabban tartsuk be a szombat, a családi tisztaság és a kóserság előírásait. Ezután megkérdezte, hogy mi volt jövetelünk célja. Elmondtuk, hogy több mint hat éve vagyunk házasok, és még nem született gyermekünk. Áldásért jöttünk.

A Rebbe ránk nézett és így szólt: „Gyermekeik születnek és a hüpe alá kísérik majd őket”. Azaz, kiérdemeljük azt is, hogy a zsidó hagyománynak megfelelő esküvőt rendezhetünk a számukra. Ezután áthajolt az asztal felett és átadott egy-egy dollárt. Azóta is mindig velem van. Inspirációval eltelve, emelkedett hangulatban léptünk ki a Rebbe irodájából.

Hazatértünk, ám az elkövetkező időben sem sikerült teherbe esnem. Egy év elteltével már az örökbefogadást kezdtük mérlegelni. „Talán így valósul meg az áldás” – gondoltuk. 1980. november 3-án megcsörrent a telefon és megkaptuk az értesítést: megszületett Dan. A fiúnkat élete első perceiben megismerhettük és Istennek hála, néhány nappal később, a születésnapomon haza is vihettük.

Tizennyolc nappal később egy kollégám hívott, akit korábban megkerestem a problémánkkal. Elmondta, hogy Johannesburgban szülés előtt áll egy nő, aki szeretné örökbe adni a gyermekét. Hirtelen még egy baba érkezett a családba, ezúttal egy kislány. Három rabbi jelenlétében betértettük őket a zsidóságba és ezzel valóra vált a Rebbe áldása.

Öt év elteltével ismét minket kerestek meg, amikor egy fiatal lány állt a szülés küszöbén, aki nem tudta vállalni gyermeke felnevelését. Így került a családba egy újabb lány, Robyn.

Egyébként a hosszú várakozás ideje alatt rengeteg vizsgálatot végeztettünk el, de sohasem kaptunk magyarázatot arra, hogy miért nem tudtam teherbe esni. Ezért is volt nagy meglepetés, amikor tizennyolc évvel az esküvőnk után váratlanul várandós lettem. Kevinnek, a fiunknak a testvérei választottak nevet, de természetesen kapott héber nevet is, így lett Menáchem.

A Rebbe áldásának második fele is teljesült, mert mind a négy gyermekünk zsidó házastársat választott magának. Ma már nyolc unokánk van és biztos vagyok benne, hogy a Rebbe áldása Isten segítségével őket és az utódaikat is elkíséri.

Dr. Anne Lewinsky

HETISZAKASZ: DVÁRIM

Mózes és a dadogás

Mózes ötödik könyve a következő mondattal kezdődik: „Ezek a szavak, amelyekkel szólott Mózes egész Izraelhez”. Bölcseink szerint Mózes ekkor úgy feddte meg Izrael népét, hogy elkövetett vétkeiket a pusztai vándorlás egyes állomásainak nevébe rejtette. A midrás megjegyzi, hogy a Tóra második könyvének elején Mózes még így próbálta elhárítani az Örökkévaló felkérését a nép vezetésére: „Kérlek, Uram, nem vagyok én a szónak embere sem tegnapról sem tegnapelőttről, sem amióta te szóltál szolgádhoz, hanem nehéz ajkú és nehéz nyelvű vagyok én”. Ehhez képest a mostani hetiszakaszban már gördülékenyen beszél az egész nép előtt. A midrásban Mózes megváltozott viselkedését a tóraadással hozzák összefüggésbe, mert „ahogy átvette a Tórát, megjavult a beszéde és megeredt a nyelve”. Mose Smuel Glasner, Kolozsvár egykori főrabbija érdekes kérdést tett fel ezzel a megállapítással kapcsolatban: „Mi volt ebben a különleges? Hiszen bölcseinktől tudjuk, hogy a Színájhegynél minden jelenlévő kigyógyult az összes bajából!”. Nem vitás tehát, hogy Mózes nehéz beszéde, esetleges dadogása is megszűnt abban a szent pillanatban. Glasner rabbi szerint inkább arról volt szó, hogy Mózes mint a világon valaha élt legszerényebb ember nem érezte magát képesnek arra, hogy megfeddje Izraelt népét, bármilyen bűnt kövessenek is el. Amikor azt mondta, hogy „nem vagyok a szónak embere”, valójában arra gondolt, hogy nem tudna másokat felelősségre vonni. A Tóra átvétele azonban feloldotta ezt a gátlást, hiszen annak egyik törvénye úgy szól, hogy még egy diák is megfeddheti mesterét, amennyiben az vétkezik, természetesen udvarias és tapintatos formában. Így tehát, önmagán túllépve, a Tóra hangján képessé vált arra, hogy a szükséges időben felelősségre vonja Izrael népét, a maga kíméletes módján.

Naftali Deutsch

A RABBI VÁLASZOL

Naprakész tartalom, de nem szombatszegés árán 1. rész

Egy zsidó portál azzal a kérdéssel fordult hozzám, mit tehet egy „szombattartó" (egy oldal, melyet szombattartó zsidók üzemeltetnek) zsidó oldal, ha nem akar lemaradni a hírversenyben és elveszíteni a pozícióját a frissítéseken is alapuló keresőmotorokban amiatt, mert nem frissül szombatonként. Az is előfordulhat, hogy az olvasók elpártolnak, ha egy nap nem frissül az oldal.

Lehet-e előre beidőzíteni az anyagokat úgy, hogy már pénteken feltöltik, de csak szombaton fog megjelenni? A Google keresőmotornak így kedvezünk, mégse járt szombatszegéssel vagy munkával a frissítés.

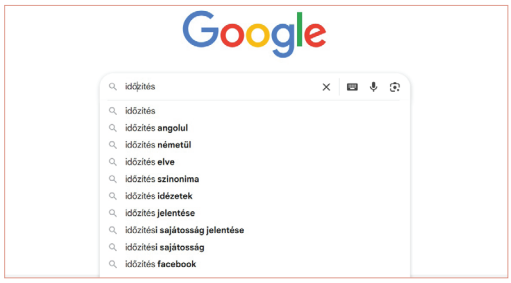
Míg a Google keresőmotor szempontjából jó megoldás az időzítés, addig az olvasó szempontjából már nem mindegy, hogy mikor jelenik meg egy anyag. Ha felkerül egy új anyag a zsidó weblapra és azt egy nem szombattartó zsidó fogja olvasni akkor a weblap szerkesztői esetleg bűnrészesek, sőt akár felbújtók is lehetnek a szombatszegésben?

A válasz két részre bontható az alapján, hogy milyen weblapról van szó.

Kezdjük a zsidó tartalmú, zsidóknak szóló weboldallal. Az első probléma az, hogy ha szombaton új tartalom jelenik meg egy zsidó oldalon, akkor az *chilul Hásém*nek számíthat (az Isten neve megszentségtelenítése), mert az olvasó azt hiheti, hogy szombaton került fel az anyag, szombatszegés árán. Erre lehetne egyszerű megoldás, hogy a lap alján vagy tetején jelzik, hogy az anyag sábesz előtt került fel, időzítve volt szombatra.

A másik probléma, a bűnrészesség kérdése (az alábbiról lásd még *A rabbi válaszol* 7. kötet 46–47. oldal). Ide tartozik „a vak elé ne vess gáncsot" bibliai tilalom (*3Mózes* 19:14.), amit a talmudi bölcsek (*Torát kohánim* uo., idézi RáSI a kommentárjában) szélesen értelmezték, nemcsak arra vonatkoztatva, aki fizikailag nem lát és ezért eleshet, hanem arra is, hogy ha valaki valamit nem lát át, akkor ne vigyem vétekbe, amiben nem fogja fel a vallási súlyát valaminek.

Pl. egy *názir*nak, aki fogalmadat tett, hogy többek közt nem iszik bort, nem szabad bort adni, hogy megigya, akkor sem, ha kéri.

A *názir* esetében ki kell térni az elvre, amit „a folyó két oldala"-ként (*tré ivré náhárá*) ismerünk: Ha egyedül is hozzá tud férni a borhoz, csak a segítségemet kéri, akkor a tilalom rabbinikus, ami arra vonatkozik, hogy nem szabad a másikat segíteni a vétekben, még akkor sem, ha nincs is feltétlenül szüksége az én segítségemre. Az biztos, hogy egy zsidónak, aki internetezik szombaton, annak rengeteg lehetősége van szombatot szegni, az internetet böngészve, így ez biztos nem számít a „folyó két oldalának".

Elképzelhető, hogy a weboldal készítője felbújtónak számít. Továbbá biztosan segítőnek számít a szombatszegésben, mert ha ezen az oldalon nem lenne mondjuk három friss anyag, amit megnyit, akkor három kattintással kevesebbszer szegett volna szombatot. Ezért véleményem szerint nem szabad megjeleníteni új anyagot szombaton egy olyan weboldalra, ahol a célközönség zsidó.

Bölcseink (Talmud, *Pszáchim* 50b.; *SÁ RSZ* 306:11.) arra tanítottak minket, hogy a szombati munkából nem nyerhet az ember, nem tehet szert haszonra, ezért keresőmotorok ide vagy oda, a legnagyobb áldás a weboldalunkra, ha szigorúan tartjuk a szombatot.

(folytatása következik)

Oberlander Báruch

A cikk teljes terjedelmében a zsido.com-on olvasható.

IMAIDŐK a következő napokra

(2025. augusztus 2–8.)

SZOMBAT REGGELI IMA:

Sász Chevrá
Vasvári Pál utcai zsinagóga: 9.15;
Óbudai Zsinagóga: 10.00;
Újbudai zsinagóga: 10.00;
Budavári zsinagóga: 10.00;
Zsilip Központ: 10.00;
Teleki téri zsinagóga: 10.00;
Nagy Fuvaros utcai zsinagóga: 8.00;
Szentendrei Zsidóház: 9.30

SZOMBAT DÉLUTÁNI IMA:

Sász Chevrá
Vasvári Pál utcai zsinagóga: 19.00;
Keren Or Központ: 19.00;
Nagy Fuvaros utcai zsinagóga: 20.30

HÉTKÖZNAP REGGELI IMA:

Sász Chevrá Vasvári Pál utcai zsinagóga: 8.00;
Óbudai Zsinagóga: 6.30;
Keren Or Központ: 8.30;
Nagy Fuvaros utcai zsinagóga: 7.00

HÉTKÖZNAP DÉLUTÁNI IMA:

Keren Or Központ: 19.55
Nagy Fuvaros utcai zsinagóga: 19.00

PÉNTEK ESTI IMA:

Sász Chevrá
Vasvári zsinagóga: 20.00;
Óbudai Zsinagóga: 19.00;
Újbudai zsinagóga: 19.00
Budavári zsinagóga: 19.00;
Zsilip Központ: 19.00;
Pesti Stibel (Vörösmarty utca): 19.00;
Ohel Eszter Imaház (Jósika utca): 19.00;
Keren Or Központ: 19.00;
Nagy Fuvaros utcai zsinagóga: 19.00;
Szentendrei Zsidóház: 19.00

virtuális Bét Midrás

Vasárnaptól csütörtökig
7:30 **Köves Slomó rabbi**
19:00 **Oberlander Báruch rabbi** *(hétfő kivételével)*
20:00 **Megyeri Jonatán rabbi**

Szerdánként **14:30**
Női szakasz
Feldman Mussie rebecennel

Kövesd élőben, vagy nézd vissza bármikor a zsido.com Facebook-oldalán.

ELŐADÁSOK a zsinagógákban

SÁSZ CHEVRÁ ZSINAGÓGA (VI., Vasvári Pál utca 5.)
Péntek: 19:00 Kérdések és dilemmák a hetiszakaszban *(Szabó György Menáchem)*
20:25 Felvetések Náchmánidész kommentárjából *(Oberlander Báruch rabbi)*

ÓBUDAI ZSINAGÓGA (III., Lajos utca 163.)
Péntek: 18:30; ***Szombat:*** 9:15 Hetiszakasz a zsidó filozófia tükrében

BUDAVÁRI ZSINAGÓGA (I., Táncsics M. utca 26.)
Péntek: 18:00 Tanulás. A lélek térképe

ÚJBUDAI ZSINAGÓGA (XI., Bocskai út 37.)
Péntek: 18:15; ***Szombat:*** 9:30 Hetiszakasz a haszidizmus tükrében

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a *Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Alapítvány* / Published weekly by *Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary*
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi
Főszerkesztő: Steiner Zsófia

Munkatársak: Cseh Viktor, Dénes Anna, Naftali Deutsch, Molnár Zsófia
Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria
ISSN 1416-4604

EMIH

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!